

*H. v. 6
B. 6*

*Småland
Hjälmsjö
sept. 1931
av Olof Andersson & Bert. Lövén*

Om fru Malin på Ohs, som försålt sig till djävulen.

Det fanns på Ohs en fru, som hette Malin, och hon hade sålt sej till den onde. Och han kom och dansade med henne, så blodet gick ut i tärna. Det var en nattväktare som var troende, som fick se det, och han skickade bud efter prästen i Gäl-laryd. Han kom, och då fick Satan lova, att han inte skulle ta henne, förrän hon var död. Sen stack prästen hål i fönsterblyet, och genom det hålet fick Satan ta sej ut.

A: c

Jättegavar.

En jätte var 6 alnar lång, sa farmor. Vid Slättö
i Hjälmteryd finns det ett berg, och där ska det finnas jätte-
gravar. En präst har hittat ett skelett, ^{där/} som var sex alnar långt.

Jättegavar.

Beritund
Västra H.: d
Hjälmseryd
1931

- 3 -

3079

Uppst. Olle Lennander
H. Larsson

Ber. Josefina Pettersson
f. 1861 i Hjälmseryd

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Are

E. b

Bergtagning.

Det var en flicka, som blev bergtagen, och de måste ringa i kyrkklockorna, för att hon skulle komma loss.

Det är inte bra, att lägga odöpta barn ute på marken, för då kan trollen komma och ta barnet och lägga dit en trollunge. Det ska ha skett här i trakten, och barnet blev aldrig redigt.

Ibland kom kreatur bort, och då trodde de, att de blivit bergtagna. Då var det att gå till Stina i Karshult och få reda på, hur de skulle vända sej.

Bergtagning.

A. e.

Vilsegång.

Att en kan gå vilse även på kända platser det vet jag, för det har hänt mej, men varav det härledes vet jag inte. Det blir någon sinnesförvirring en räkar ut för, och det går inte tillbaka, förrän en har talat med någon människa. Det påstås, att en ska vränga ~~at~~ tröjan och ta på sig henne avigt, så hittar en rätt. Men det blev inte av att jag gjorde det, så om det hjälper vet jag inte.

Vilsegång.

- 5 -
3079

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

H. f.

När näcken bjöd barnen rida.

De påstår, att näcken en gång visade sej vid sjön här nere i form av en häst. Så var där några barn och lekte, och då gick han intill dem och var så snäll och beskedlig, så de kröp opp och skulle rida. Men så var det en liten, som inte kunde tala rent, och han räckte inte opp.

"Jag näcker inte," sa han.

Men så fort näcken hörde sitt namn, barkade han åstad rakt ut åt sjön.

Ja, så har jag hört, att de harvade med näcken, men den sagan kommer jag inte ihåg, så det kan jag inte reda.

Aij

Tomten.

Ja, tomten talade de om förr. Det var två bönder i en by, och tomten drog från den ene och till den andre, så han blev så rik och välmående, och för de andre gick det alldeles på sne. Så en gång fick den rike se tomten komma och dra, men han hade bara en halmpipa.

"Det förslår väl inget med så lite," sa han, "det är väl inget att päsa för!"

Men då blev tomten arg och drog ifrån den rike till den fattige, så han blev välmående.

Tomten.

St. 12

Drakalyse.

Det har jag hört talas om, att de förr i vår an såg liksom eldskastar i luften. Det kallade de drakalyse, för de trodde det var drakar, som for i luften från det ena berget till det andra. Men att de vaktade på skatter har jag aldrig hört.

Drakalyse.

3079

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

B. b

Möta likfärd.

En morgon hemma i Boda skulle far fram till byn i något ärende. Då kom det ett helt begravningsståg emot honom, och de tog upp hele vägen och kanterna med, så far fick gå å sne och stiga in på gården. Och han såg begravningsfolket så tydligt och de hade hattar och rockar och gick där och skevade, men det var så tyst så tyst. En liten tid därefter dog en framme i byn som var sjuk, när far mötte likfärden.

Möta likfärd.

- 9 -
3079

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

B. 6

Tydar om dödsfall.

Tyda om döds-
fall.

När man hörde göken gala, skulle man säga:

"Gök på kvist

säg förvisst

hur många år jag leva får!"

Sen skulle man höra efter, hur många gånger göken gol i
ett sträck, lika många år skulle man få leva.

Skriv endast på denna sida!

- 10 -
ACC. NR. 3079

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *alle levander*
Härad: *Västra härad* Adress: *Martin Eriksson*
Socken: *Djättneryd* Berättat av *Josefina Pettersson*
Uppteckningsår: *1931* Född år *1861* i *Djättneryds sn*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

B: 6

Uppteckningen rör Varsel och tydor om dödsfall vid julen.

Julabrasan brukade far alltid själv göra opp. Då tog han korthuggen björkved och satte träna opp och när han hade tänt opp, fick ingen röra brasan. Sen på juldagsmorgonen tittade han efter, om det syntes några steg och spår i askan. Visade de utåt, betydde det dödsfall, var de däremot riktade inåt var tillökning att vänta i familjen under det kommande året.

Hela julnatten hade vi julaljuset brinnande till minnelse av Kristi födelse, och den seden har vi än. Om julaljuset slocknade under natten, betydde de dödsfall.

Var det krångligt och motigt på julaftonen kunde en va säker på, att det skulle bli någon ändring under å-

3079

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

ret.

De sa, att om det blåste starkt julanatten, skulle det bli
stark döe det året.

B: g

Gumman som ropade i skogen för att få veta, om hon skulle dö.

Det var en gumma, som hade en så rar ko. Men så tänkte hon, att om hon inte fick leva så länge till, så var det lika bra att hon åt opp kon. Så beslöt hon att gå ut i skogen och be om råd. Det gjorde hon, och när hon kom dit, skrek hon:

"Antingen ska jag leva eller dö?"

"Dö," svarade det i skogen.

Då gick gumman hem och lät slakta kon och åt opp henne. Men hon levde lika väl. Så tänkte hon: Jag ska gå ut och fråga en gång till.

"Antingen ska jag dö eller leva?"

"Leva," svarade det i skogen.

Då blev gumman så lessen, för nu hade hon ju ingen ko.

B. L. d. a
B. L.
J. a

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Personer, som se och höra mer än andra.

De som är födda på en söndag eller på en tisdag kan se och höra mer än andra. Jag är visst född på en tisdag, och när jag var yngre kunde jag också höra, när någon skulle dö. Gick jag ut en kväll, kunde jag få höra, hur de sjöng psalmer, och då slog det aldrig fel utan att det blev dödsfall.

En gång gick jag ut på trappan. Klockan var väl bortåt 8. Då hörde jag en tydlig och ljudlig sång, men jag trodde det var bror min som sjöng.

"Hur vetter det, att du sjunger jorapsalmer?" frågade jag honom, när jag kom in.

"Sjunger? Jag har inte öppnat min mun," sa han.

Strax därefter dog svärfar, Lindahl.

Långt innan det var påtänkt att vi skulle bygga här nere, hörde jag hur de böstade och ramlade med bräder, alldeles som på ett bygge.

En gång, innan jag var gift, skulle jag möta far vid ett le. Det var på hösten, månaljust och fint. Som jag skulle gå, fick jag se honom komma och gå utefter gårdsgårn, men jag såg bara huvet på honom. Då skulle jag spring ifatt honom, men rätt som det var, var han försvunnen. Det var bara ett förebud, för efter en stund kom han, som vi hade bestämt.

En gång hade jag varit och handlat nere i Lamhult. När jag gick hem i skumningen och kom mitt för en gård, som heter Sanden, fick jag se ett fruntimmer, som följde vägen och gick norrut. "Det

är väl dottern i huset som stämt möte med karlar," tänkte jag, "jag ska se vad det är för ena." Hon gick förbi lagårn, men så var det ett litet hus bortanför, och som hon kom dit, försvann hon. I detsamma la det till en riktig smäll i huset. Och det hör en så väl om det är något övernaturligt, för det är inte som när människor slår. Men jag sa som väl var inget, för då hade jag fått den smällen. Se det duger inte att tala till tocke dära.

Men det var så skunt och jag blev så hjärtans rädd, så jag tog opp och sjöng en sång i min ensamhet. Och jag hade inte ont av det. När jag hade sovit över natten, talade jag om det. Förr var det inte värt att säga något, för då blev man sjuk.

Nu är jag gammal och har ont för att höra, så nu hör jag aldrig något och inte vill jag.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Spökeri.

Min far hade va't vid kvarnen en gång, och så skulle han köra hem på morron. Klockan var inte mer än tre. Som han kom mitt för Sparrhults gästgivaregård fick han se, att hele gården var full med folk och hästar. Men det var inte redigt utan bara spökeri. Nu var det krog där och de förde ett syndigt liv där.

Spökeri.

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Hur Kloka-Stina i Karshult fick sin klok-
skap.

En gång hade Kloka Stinas mor fångat en vit orm,
som hon skulle koka för att bli klok, för det blev man, om man
drack av det spa', som ormen kokat i. Ja, hon la den i grytan,
men så fick hon något ärende ut, och då gick Stina fram till
spisen och tittade, vad det var hennes mor kokade i grytan. Hur
det var, stack hon ner fingret i grytan, och sen stack hon fingret
i munnen. Från den stunden var hon klok och kunde se och veta
saker, som ingen annan visste. Emellertid sa hon inget till mor
sin om den saken, utan hon drack och drack utav so'et men blev
inte klokare för det.

Så hade de en ko, som skulle kalva, men så sa flickan, innan

kon hade kalvat:

"Mor, jag vet hurudan kalv kon får. Det blir en broketer tjurkalv."

"Ja, det kunde jag tro, att det är du som va't framme, din flickelojing!" sa moran, för då förstod hon, att Stina hade ta't klokskapet för henne.

Så hade de en so, som skulle grisa, och flickan sa i förväg, hur många grisar hon skulle få, och det stämde.

- 19 -
ACC. NR. 3079

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6.6

Uppteckningen rör Kloka Stina i Karshult.

Hon var i alla fall inte så dummer, Stina i Karshult. Var det någon som var sjuk, så behövde man bara ta med sej en halsduk, som tillhörde den sjuke, och gå till henne med, så kunde hon säga, om den sjuke skulle bli bra eller dö. Och likaså kunde hon säga, hur det skulle gå vid ett barns födelse. En gång när farfar var sjuk, gick farmor dit, för att höra hur det skulle bli. Då tog Stina halsduken och gick innanför sängavippan /sängomhänget/ och tänkte övet 'et. När hon sen kom ut, sa hon:

"Det var skada att denne unge mannen skulle gå bort."

"Vad säger kära mor!" sa farmor och blev alldeles ifrån sej.

Kloka Stina i

Karshult.

Hon förutsä-
ger, att farfar
ska dö.

"Å-ja, det kan kanske bli bra," sa hon för att trösta, men farfar dog innan året var slut.

När min äldsta syster skulle få ett barn, gick hennes karl dit, för att höra, hur det skulle gå, för till Stina i Karshult skulle alla människor gå så fort det var något.

"Gå hem bara du," sa hon till honom, "det går bra, och när du kommer hem är barnet redan fött och allt är väl."

Ja, det var det också, så hon var då sluer, den dära käringen.

En gång var det en karl som gick till henne, för han hade blett å med sin häst. Han hade gått lång väg, men när han kom fram, var där så mycket folk, så han kunde inte få något be-

Hon talar om,
hurudan barn-
säng min sys-
ter ska få.

Hon tar med
djävulens
hjälp reda på
en bortkommen
häst.

sked den dagen. Då sa hon till honom:

"Du kan ligga i lagårn över natten, så ska du få svar i morgon. Ja, det gjorde han. Frampå natten fick ^{han/} så höra käringen komma ut och ropa:

"Mickel!" Men det var ingen som svarade. "Mickel!" skrek hon en gång till, men lika vöret. Men när hon ropade "Mickel!" för tredje gången, kom den onde. Då undrade hon, vad han hade va't, och då sa han, att han hade varit med om ett slagsmål, då två karlar hade slagit ihjäl varandra. Så sa hon:

"Här är en karl, som söker sin häst. Vet du vad han finns?"

"Ja, han går i hans alekärr, men tala inte för högt, för karlen kanske hör vad vi säger."

"Om du tror att han hör det, så gå ner åt lagårn och vrid
huvet av honom!" sa Stina.

"Det tör jag inte," sa den lede, "för han har en eldsmur om-
kring sej."

Då hade han läst sin aftonbön på kvällen, och den skydda-
de honom för Satan.

En gång var Satan i färd med att ta henne medan hon ännu
levde, men hon fridde se hur det nu var, så han fick bara näsan.
Och de sa då, att hon knappt hade nån näsa.

En gång var det en karl oppe ifrån Jönköpings-trakten,
och han tog leje, så den fick skicka bud med honom till Stina,
mot det att de skickade med pengar till henne. Men hur det var,

Tvingar karl
att lämna från
sig medskic-
kade pengar.

så gav han väl henne inte alla pengar, som hon skulle ha. Då sa hon till honom:

"Ta hit alla de pengar som var ämnade till mej. Jag vet allt hur mycket det är," och han rådde inte med att gå därifrån, förrän hon hade fått sitt.

De säger, att det inte växte något gräs på henna grav, men det gör det, för det har jag själv sett.

C. L.

Lisa i Finshult.

I Finshult fanns det en sådan där klok käring.

En gång hade far min varit i Ronneby efter sill. Så var det en, som bad att få åka med, och det skulle han få, men far var inte riktigt färdig att köra.

"Ja, jag går i förväg, så hinner du mej ^{sa han/} väl."

När far kom mitt för vägaskälet, där vägen tar av till Finshult, stod där en karl. Far hälsade, men ^{gubben} ~~han~~ sa ingenting.

"Är det ni Johan, så sätt er på, så får ni åka,"

sa far. Han sa ingenting, och när far skulle titta efter nogare, för det var mitt i natten, såg han att karlen helt plötsligt växte så hiskeligt, så han blev lika lång som skogstopparna, och armar

Kloka Lisa i
Finshult.

det hade han så långa. Far gav hästen ett rapp, men han tänkte:

"Det här häver väl sej på, så jag ingenstans kommer i skogen."

Men han rådde då med att köra hem. Det var väl en av henna disciplar. Det skedde på 68 eller 69, och far talade själv om det, så det är ingen historia.

- 26 -
ACC. NR. 3079

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

S. L

Uppteckningen rör Stortjuven "Tjuroxen!"

Stortjuven "Tjur-
oxen.

Här var en stortjuv, som de kallte Tjuroxen, och han stal så obarmhärtigt mycke. Det fanns inget lås, utan att han kunde ta sej igenom, och på nätterna körde han hem hela lass med tjuvgods, som han gömde hos en käring, som hette Inga-Lisa och bodde i Gigaryd. Men han stal aldrig från fattiga utan bara från rika och gav till de fattiga. Till sist gick det i alla fall illa för honom, så det brann upp så mycket han hade, och sen gick han omkring och tiggde säd. Han var hemma i mitt hem många gånger, men han var fordrande, för om han inte fick minstingens en kappe, ble han missbelåten. Då talade han om sina bravader, berättade far. En gång hade

han gått in i en kyrka för att stjäla, men när han sen skulle ut, satt fönsterna för högt, så han kunde inte nå dem. Då tog han en likkista, som stod i kyrkan, och reste opp mot fönstret och kröp opp, men så råkade han stöta till kistan, så den slog i golvet med ett fasligt dån.

"Då skrattade Skam på läktarn," sa han.

LUND
UNIVERSITET
FOTOKEMISKA
ARKIVET

- 28 -
ACC. NR. 3079

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Alexander
Härad: Västra häls Adress: Martha Larsson
Socken: Kjällmo Berättat av: Joseph Pettersson
Uppteckningsår: 1931 Född år 1861 i Kjällmo

Uppteckningen rör Om torkåret 1868.

Om torkåret

1868.

Torkåret 68 var det svårt ska jag tala om, obegripligt svårt. Och ändå värre var det 69. En fick krabba på allt sätt för att kunna dra sej fram. Då skulle man plocka vitmossa, som växer i tuvor och på berg. Den lades i bre'er alldeles som hö och torkades, och sedan kördes den till ett bruk väster-neråt åt Värnamo-trakten, och där pressades den till brännvin. Jag var med och plockade sådan mossa, och då var jag åtta år.

Ljungfrö tog man vara på och bakte in i brödet.

Så repade man blåbukar och syre och blandade och bakade våfflor. På en sådan våffla fick man klara sej från kl.

3079

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

3 på morgonen, då en fick börja arbeta, till kl. 11.

Råghalm skars fint och maldes samt blandades i mjölet.

Av potatisblast kokade man gröt. Det gjorde förstås aldrig vi, men Svena Stina talade om, att hon gjorde det.

Bokenötter maldes och användes till bröd.

Gröna potatisäpplen och potatis revs och sedan bakade man våfflor av det.

På vintern fick man skära ljung åt kreaturen, för fodret räckte inte.

På ett helt år fick en knappt smaka bröd. Det var så illa, så folk stal säd för varandra från åkern.

ACC. NR. 3079

Landskap: Småland Upptecknat av: Olle Levander
Härad: Västra Martin Larsson
Adress:
Socken: Hjälmseryd Berättat av Josefina Pettersson
Uppteckningsår: 1931 Född år 1861 i Hjälmseryd s:n

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

Uppteckningen rör Fragment av saga.

Fragment av
saga.

Som liten minns jag vi brukade berätta en saga om en flicka, som kastades i en brunn, men jag kommer inte riktigt ihåg henne. Det var i alla fall en gubbe, som gifte om sej. Han hade en doter innan, och den blev styvmora så pass elak vid, men sin egen dotter hydde hon. När hennes egen dotter spann to, fick styvdottern spinna mós, och vilken den för tråden gick av för först, skulle kastas i brunnen. Det blev förstås styvdottern. Men när hon kom ner i brunnen började hon på och gå, och då kom hon till en fälla och där gick en ko och betade.

"Lilla pia," sa kon, "Du får gärna mjölka och dricka

så mycke du vill, men sen ska du hänga byttan på mina horn igen."

Ja, det gjorde hon. Sen minns jag inte hur det var, men det slutade med att hon eller om det var styvdottern fick ett rött skrin, och när hon öppnade det, stod Skam i det och pustade.

Vad orren sa, när han spelade.

När orren spelade, sa han:

"Min mor kokte viter gröt å rörde med rocken.

Självt åt hon opp 'en."

Och sen blåste han så fint.

2: j

Vad orren sa
när han spe-
de.

- 33 -
ACC. NR. 3079

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Här var en visa om ett par små barn. Deras mor dog, och så gifte fadren om sej, och styvmodern blev så elak vi dem, så de brukade gå ut och sätta sej på moderns grav och gråta.

"Vi får frysa, vi får svälta,

vi får ligga på stickor och strå."

stod det i visan. Men så svarte modern:

"Gå hem mina barn små

i morgon klockan 8 så hälsar jag er på."

Då kom hon också, och så sa hon till styvmodern:

"Jag har lämnat efter mig både åker och äng,

och ändå får mina små gå sultna i säng,

Skriv endast på denna sida!

3079

Jag lämnat efter mej både oxar och kor
och ändå får inte mina barn några skor."

Sen sa hon till henne:

"Är du moder så säll,
ska du bli i himlen säll,
men är du moder så vrång,
ska du lida i helvetet stor tvång."

Sedan fick barnen det bättre.

LUNDS UNIVERSITETETS
FOLKMINNESARKIV

ACC. NR. 3079

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör Gissegåtor.

Gissegåtor.

Som barn hade vi så många gissegåtor, som vi brukade läsa opp för varandra. Jag har väl glömt en hel del, men några kommer jag i alla fall ihåg.

- . Far har har en bägare, som ingen kan bära,
mor har ett äpple, som ingen kan bita,
bror har pengar, som ingen kan räkna.

Svar: Solen, månen och stjärnorna.

Mor bakar uppätet bröd,
syster gräter för det hon gjorde i fjol,
bror letar efter det han inte vill hitta.

Svar: Mor hade lånat bröd och det var oppätet, och nu skulle hon baka och lämna igen.

Syster hade fått ett litet barn, och för det var hon lessen.

Bror var ute i skogen och skulle laga gärds-gårn, och då letade han efter hålen, men dom ville han helst inte hitta.

Före som ett nystan,
mittpå som en säck,
å efter som en käpp,
mesus å fesus å drafila-skäft.

Svar: Katten.

Skriv endast på denna sida!

Lö'et i rota

å rött i nosa

å flecker vell så gärna som pojkar.

Svar: Smultron vill flickor ha lika gärna som pojkar.

Dä lilla å dä lätta

hoppa över stätta

mä en träpinne i stjärten.

Svar: Ett birkelöv.

3079

Värnamo sva'ta ko

sto på vår bro.

Om hela världen kommer,

kan ingen ta dän 'na.

Svar: Skummet/mörkret/

En liten lön'en jolt,

hott, fjott, fjott.

Svar: En lammunge, som pattar på sin mor.

Styvt stående å slaket hängande
mellan två löna.bukar.

Svar: Stången och tömnarna mellan ett par oxar, som
man kör.

Buk emot buk
å räcker då långa in.

Svar. Fruntimmer, som står framför en öltunna och
och sticker in handen i tunnans och diskar den.

Dä kom en man ifrå Norge,
han viste se vägen te Sverige,
hade hornmun och köttskägg
å en kappa
mä tusen slags lappar.

Svar: En tuppe.

Tie kära /karlar/ kan inte bära't på en stång,
men en jungfru kan bära't i sin hänn.

Svar: Ett ägg

- 41 -
3079

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lille Bulle

sto på hulle /hyllan/

trilla ner av denna kulle

slog ihjäl se.

Ingen man

i detta lann

Lille Bulle böta kan.

Svar: Ett ägg, som ramlar ner och går sönder.

Dä kom en tunna ifrån Inland

å ville åt Utland.

Hon hade två slags dricka,

utan tapp å svicka.

Svar: Ett ägg

Tie kära kan inte bära't i en gryta,

men en jungfru kan bära't i sin nypa.

Svar: En loppa

Va ä dä som går å går
å aldrig kommer te dörra?

Svar: Klockan

Va ä dä som hugger å hugger
å aldrig får nå'ra spåner?

Svar: Klockan

Litet som ett ägg
å långt som entkörkevägg.

Svar: Ett garnnystan.

Tvåfot satt på trefot och åt på enfot,
då kom fyrfot och tog enfot ifrån tvåfot.
Upp sprang tvåfot och tog trefot och slog till
fyrfot med, och då fick tvåfot sin enfot igen.

Svar: En gubbe satt på en trefotastol och åt på ett ben.
Då kom hunden och tog benet ifrån gubben, men då
sprang gubben opp, tog stolen och slog till hunden
med den, och då släppte hunden benet, så gubben fick
igen det.

Stubbe statt,

bölja gack,

tider å fira.

Svar: En gumma satt och mjölkade. "Stubbe statt" det var pallen, "Bölja gack" det var mjölken, som rann i byttan och så hade hon fyra spenar att dra i.

Dä va ett hus,

där var barn å inte fött,

där var lik å inte dött.

Svar: Kyrkan under dop och begravning.

Svarte Sven

kom till mej i mörkan kväll.

han ba,

å ja'ga,

han stack,

å ja stånde.

Svar: Loppan, som kom och bet.

Litet som en lus

å brunt som en stut.

Dä klär hela bondens hus.

Svar: Linfröet.

En gång var det en av konungens svenner som hade för-
brutit sej, men så lovade konungen att benåda honom, om han
kunde föreställa honom en gåta, som kungen ej kunde lösa. Men
han skulle ha upplevat den själv. Efter en tid kom svennen inför
konungen, och då framställde han denna gåtan:

Det var inte fött
och inte dött,
på skog,
under jord,
se solen,
höra göken.

Den gåtan kunde kungen inte gissa, så svennen fick nåd.

Men så ville kungen höra, vad den betydde. Då hade svennen först mött en grisasugga och den hade han slaktat, och sen hade han ta't ettafoster och ätit opp och kan veta det var varken fött eller dött. Sen skar han opp en jordtorva och kröp opp och satte sej i ett träd och höll torvan över huvet, och då var han ju på skog och under jord, och där kunde han både se solen skina och höra göken gala.

Springer backe opp och backe ner
och bär böndens vadnalspacke på ryggen.

Svar: Fåren.

Räknegåta.

En å en halver,
å två halva en,
å tre å hal' tredje,
å tre gånger tre,
å så många te,
hur många blir de?

Skriv endast på denna sida!

Räknegåta.

J: a

Förmåga att lindra förlossningssmärterna.

En kan skaffa sej förmåga att lindra förlossnings-
smärterna hos en födande kvinna om man tar en mullsork och kramar
ihjäl den i händerna eller också passar på när en orma har ta't
en frö eller en råtta och skiljer dem åt. Om en person, som har
gjort det, håller en födande kvinna om livet, ska det inte bli
så svårt. Den förmågan hade jag kunnat skaffa mej en gång, för jag
såg en orm, som hade ta't en frö, men jag tänkte inte på'at. Annars
var det nog inte så dumt.

När de lindade barnet första gången, skulle de ha en peng insydd i änden på listan, för att barnet inte skulle bli fattigt.

I det första badvattnet skulle man också lägga en peng för att barnet skulle bli rikt.

För att barnet skulle bli vackert och rödkindat la' man en rödrutig klut i vattnet första gången det badade.

Åtgärder vid
barndop för
att förskaffa
barnet goda
egenskaper.

J. a.

Segerhuva.

En del barn födas med en hinna om huvet. Den kallas "segelhuva" och den ska en torka och ta vara på, för den hinnan har förmåga att begränsa eld. Det var ett fruntimmer i Hylte i Hjälmteryds socken, där jag är född, som föddes med segelhuva. Hon har den än i dag, och blir det eldsvåda och hon går runt brandplatsen med segelhuva på huvet, så sprider sig elden inte längre än hon gått.

Segerhuva.

J. a.

Ta mössan från en karl, som kom in till nyfött barn.

Om en karl kom in på ett ställe, där det fanns ett nyfött barn, blev han av med mössan, och sen fick han inte igen den, förrän han hade gett pant till den nyfödde. Det var sed, att något lite skulle man alltid ge åt den lille.

J. G.

Dop.

Dop.

Jag har hållit många barn när de döptes. Innan jag gick hemifrån med barnet, brukade jag lägga mej på knä och läsa Fader vår och andra böner, och sen steg jag opp och sjöng en psalm.

Gumorn måste hålla sej fin och nätt och va kvick och behändig den dan, för barnet kom att brås på henne.

Var det så barnet skrek under dopet, fick det god sångröst.

- 55 -
ACC. NR. 3079

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

Uppteckningen rör

Inneliggande uppteckning är avskrift ur en antecknings-
bok, i vilken sagesmannens dotter nerskrivit en del sedvänjor
rörande brölloprochodet nyfödda barnets vård, vilka hon hört
talas om när hon tjänade i Forserums socken, Jönköpings län.

Skriv endast på denna sida!

J. e.

När bruden tagit på sig brudkrönan, bör hon genast gå ut i ladugården och mjölka en ko för att få gott om mjölk.

I vardera skon skall hon lägga en silverpenning, så kommer mynt aldrig att fattas henne.

Bruden skall laga, att hon får se brudgummen, innan han får se henne, så blir det ingen elåk karl.

För att få husbonvälde skall hon under vigseln sätta sin fot framom hans och sätta sig först i brudstolen och liksom av våda släppa sin näsduk på golvet och brudgummen bör tagga upp den, hans öde blir då att kröka rygg under hela äktenskapet.

Bröllop.

- 57 -
3079

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vid hemkomsten bör bruden spädda upp bukorden på hästen, om de ridit, och vänstra fimmelstängan, om hon åkt, så blir hennes barnsäng lätt.

Vid bröllopsborden skall hon smaka på all mat samt bita i duken, så blir hon ej lusten.

Skriv endast på denna sida!